

## **ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΗ ΑΠΟ ΔΕΚΑΔΕΣ ΨΥΤΤΑΛΕΙΕΣ (Οκτώβριος 2007)**

**Συγγραφέας: ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΑΛΙΟΣ**

Την προσεχή Πέμπτη το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ανακοινώνει την τελική του απόφαση για παραπομπή της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την απουσία 24 βιολογικών καθαρισμών σε ισάριθμες πόλεις, υποχρέωση που έπρεπε να έχει υλοποιηθεί πριν από επτά χρόνια. Το πρόβλημα έχει δύο όψεις. Κατ' αρχάς, η πρώτη καταδίκη της χώρας ανοίγει τη διαδικασία που οδηγεί στη δεύτερη καταδίκη, δηλαδή στην επιβολή κυρώσεων και προστίμων. Η απειλή αυτή δείχνει να είναι η μόνη «γλώσσα» που καταλαβαίνει η Ελλάδα σε ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής. Πόσω μάλλον όταν για το ίδιο θέμα εκκρεμεί ακόμα μια παραπομπή, για την απουσία βιολογικού καθαρισμού και αποχετευτικού δικτύου στο Θριάσιο Πεδίο και έπεται μία ακόμα, για την απουσία βιολογικών καθαρισμών στους μικρούς σε πληθυσμό οικισμούς έως το 2005.

Κατά δεύτερον, η πιθανή καταδίκη της Ελλάδας καταδεικνύει τις συνεχιζόμενες ελλείψεις σε περιβαλλοντικές υποδομές· και οι βιολογικοί καθαρισμοί είναι από τις πιο στοιχειώδεις, ιδίως σε μεγάλες πόλεις και τουριστικές περιοχές. Το πρόβλημα όμως δεν εξαντλείται εκεί. Οι επιστήμονες θεωρούν εξίσου σημαντική με τη δημιουργία και τη σωστή λειτουργία των βιολογικών καθαρισμών. Και δυστυχώς, ελλείπει ενιαίου φορέα ελέγχου, δεν υπάρχουν τακτικές μετρήσεις για την ποιότητα του νερού που καθαρίζεται, ούτε για τον τρόπο ή το χρόνο λειτουργίας τους. Όλα επαφίενται στον «πατριωτισμό» δήμων και τοπικών εταιρειών ύδρευσης.

Την Πέμπτη 25 Οκτωβρίου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο θα ανακοινώσει την απόφασή του στην υπόθεση C 440/06 σχετικά με την παραβίαση από την Ελλάδα της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων. Η χώρα μας δεν έχει μεριμνήσει, ώστε 24 οικισμοί να διαθέτουν δίκτυα αποχέτευσης αστικών λυμάτων που να ανταποκρίνονται στις ευρωπαϊκές απαιτήσεις. Ανάμεσα στις πόλεις αυτές είναι και πολλές τουριστικές: η Ζάκυνθος, η Παροικιά της Πάρου, το Ηράκλειο, ο Γαλατάς Πόρου, η Ναύπακτος, η τουριστική ζώνη της Θεσσαλονίκης, η Κάλυμνος, τα Μάλλια, η

Νέα Κυδωνία, η Αλεξάνδρεια, η Λευκίμμη, η Χρυσούπολη, η Ηγουμενίτσα, η Τρίπολη, η Κατερίνη, η Πρέβεζα, το Λιτόχωρο, η Έδεσσα και στην Αττική, η Ραφήνα, η Λούτσα, η Νέα Μάκρη, το Κορωπί, το Μαρκόπουλο και τα Μέγαρα. Πρόκειται για οικισμούς με περισσότερους από 15.000 κατοίκους που όφειλαν να διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο και βιολογικό καθαρισμό τουλάχιστον δεύτερης βαθμίδας ήδη από το τέλος του 2000.

Παρ' ότι σε πολλές από αυτές περιπτώσεις η Ελλάδα έχει ήδη μεριμνήσει για τη δημιουργία των υποδομών, η καταδίκη είναι περισσότερο από βέβαιη. Κι αυτό γιατί σε πολλές ακόμα περιπτώσεις οι βιολογικοί παραμένουν ακόμα στα χαρτιά, όπως για παράδειγμα στην Ανατολική Αττική, όπου εξακολουθούν να βασιλεύουν... οι βόθροι. Το θέαμα των κατοίκων που αδειάζουν τα βράδια με σωλήνες τα απόνερα των πλυντηρίων και τους βόθρους στις αποχετεύσεις των δρόμων (εικόνα συνηθισμένη σε πολλές περιοχές όπως στο Κορωπί ή και στο Θριάσιο) δεν στάθηκε ικανή για να συγκινήσει τους δημάρχους, που σπατάλησαν σχεδόν μια δεκαετία σε μικροπολιτικές διαφωνίες για τη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων των βιολογικών καθαρισμών. Ούτε η κεντρική διοίκηση όμως είναι άμοιρη ευθυνών, καθώς απέφυγε διακριτικά την ανάμειξή της στο ζήτημα, παρότι γνώριζε τα της παραπομπής, αλλά και τις διαστάσεις του προβλήματος. Εκεί όπου παρενέβη (λ.χ. στην υπόθεση της Ψυττάλειας), τα ευεργετικά αποτελέσματα ήταν σύντομα εμφανή.

Κανείς δεν υπαινίσσεται, βέβαια, ότι μέσα στην τελευταία δεκαετία, κατά τη διάρκεια της οποίας συρθήκαμε πολλές φορές στο Ευρωδικαστήριο για το θέμα αυτό, η υπόθεση έμεινε στο σημείο από όπου ξεκίνησε. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ, σήμερα σε όλη τη χώρα έχουν κατασκευαστεί 160 εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, ενώ ακόμα 50 βρίσκονται υπό κατασκευή. Οι 24 από τους κατασκευασθέντες βιολογικούς καθαρισμούς όμως παραμένουν αδρανείς, ελλείψει αποχετευτικού δικτύου που να τους τροφοδοτεί με λύματα ή λόγω κακής κατασκευής ή για άλλες αιτίες.

Η υποχρέωση της Πολιτείας, φυσικά, δεν εξαντλείται στην κατασκευή βιολογικών καθαρισμών. «Από κατασκευαστικής άποψης, άλλωστε, το πρόβλημα δεν είναι εξωπραγματικό. Το πραγματικό πρόβλημα είναι «αν οι βιολογικοί τελικά λειτουργούν και πόσο καλά», λέει στην «Κ» ο κ. Ανδρέας Ανδρεαδάκης, διευθυντής του Εργαστηρίου Υγειονομικής Τεχνολογίας της Σχολής Πολιτικών Μηχανικών του ΕΜΠ. «Υποτίθεται ότι γίνονται κάποιοι έλεγχοι, αλλά φυσικά δεν είναι επαρκείς. Η

σωστή λειτουργία και η παρακολούθηση των βιολογικών επαφίεται στον πατριωτισμό των υπευθύνων τους: οι κατά τόπους δημοτικές εταιρείες ύδρευσης-αποχέτευσης ή οι δήμοι».

Φυσικά από νομοθετικής άποψης... όλα έχουν προβλεφθεί. «Η νομοθεσία λέει ότι ο βιολογικός καθαρισμός πρέπει να παρακολουθείται το 80-90% του έτους, και το 95% των δειγμάτων να είναι κάτω από τα ανώτατα όρια για μια σειρά από ουσίες», λέει ο κ. Ανδρεαδάκης. «Όμως όλα αυτά δεν καταγράφονται πουθενά. Στους περισσότερους βιολογικούς δεν υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό όχι μόνο για τις δειγματοληψίες, αλλά ούτε καν για τη σωστή λειτουργία τους».

«Συνήθως, όπου υπάρχει μια δημοτική επιχείρηση ύδρευσης-αποχέτευσης, τα πράγματα είναι κάπως καλύτερα», λέει στην «Κ» ο κ. Σπύρος Παπαγρηγορίου, μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας. «Συνήθως υπάρχει ένα χημείο, ένας επιστήμονας. Το πρόβλημα εντοπίζεται στους βιολογικούς που χειρίζονται οι δήμοι. Σε παλαιότερες μελέτες μας βρήκαμε σημεία και τέρατα. Δήμοι που λειτουργούν τους βιολογικούς τους με εξαιρετικά χαμηλή απόδοση ή μόνο ορισμένες εποχές. Μας έτυχε περίπτωση στην οποία η λειτουργία του βιολογικού είχε ανατεθεί σε έναν... κηπουρό. Άλλοι αφαιρούν τις ουσίες που απορρυπαίνουν το νερό, θεωρώντας τες βρωμιές». Τα προβλήματα δεν εστιάζονται μόνο στους βιολογικούς καθαρισμούς των δήμων, αλλά και σε αυτούς των μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων. «Ένα ξενοδοχείο χιλίων κλινών είναι σαν ένα χωριό», σημειώνει.

Σύμφωνα με πολλούς επιστήμονες, θα έπρεπε να συσταθεί ένας ενιαίος φορέας για την παρακολούθηση των βιολογικών καθαρισμών. Παλαιότερα η ΕΥΔΑΠ ενέταξε στον στρατηγικό της σχεδιασμό κάποια ανάλογη πρόβλεψη, όμως τα σχέδια αυτά δεν ευοδώθηκαν ποτέ. «Δεν ξέρω αν θα έπρεπε να είναι δημόσιος, ίσως να ήταν καλύτερα αν ο φορέας ήταν ιδιωτικός», λέει ο κ. Παπαγρηγορίου. «Πάντως, κάτι πρέπει να γίνει».

Σύμφωνα με το ΥΠΕΧΩΔΕ, σήμερα βρίσκονται υπό κατασκευή 50 εγκαταστάσεις βιολογικών καθαρισμών, συνολικού προϋπολογισμού 509,21 εκατ. ευρώ. Ανάμεσα σε αυτούς βρίσκονται και πολλές από τις περιπτώσεις για τις οποίες η Ελλάδα παραπέμφθηκε, όπως οι Σέρρες, η Αλεξάνδρεια Ημαθίας, τα Μέγαρα, η Κατερίνη, ο Δήμος Ανατολικού Ολύμπου, η Παραλία Κατερίνης, η Λευκίμμη Κέρκυρας, η

Χρυσούπολη Καβάλας και οι τουριστικές περιοχές των Χανίων (Κολυμπάρι, Μάλεμε).

Επίσης, με βάση τη σημερινή κατάσταση, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει προτείνει για την επόμενη προγραμματική περίοδο (2007-2013) την κατασκευή βιολογικών καθαρισμών και αποχετεύσεων στις υπόλοιπες περιοχές της Αττικής. Πιο συγκεκριμένα:

- Το Κέντρο Επεξεργασίας Λυμάτων (ΚΕΛ) Μεσογείων θα κατασκευαστεί στα διοικητικά όρια του Δήμου Σπάτων για να εξυπηρετεί τις ανάγκες 10 δήμων (Γέρακας, Παλλήνη, Σπάτα, Γλυκά Νερά, Ραφήνα, Αρτέμιδα, Ανθούσα, Πικέρμι, και τμήματα της Πεντέλης, Παιανίας, Ν. Μάκρης).

- Το ΚΕΛ Κορωπίου-Παιανίας θα κατασκευαστεί για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των δύο δήμων, καθώς και της περιοχής Χαμολιά Μαркоπούλου.

- Το ΚΕΛ Νέας Μάκρης -Μαραθώνα.

- Το ΚΕΛ Φώκαιας θα κατασκευαστεί στη περιοχή λατομείων Π. Φώκαιας για την εξυπηρέτηση πέντε οικισμών (Π. Φώκαιας, Αναβύσσου, Σαρωνίδας, Λαγονησίου και Αγίας Μαρίνας).

Επίσης, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει προγραμματίσει την κατασκευή ακόμα 161 «μικρών» βιολογικών, σε οικισμούς έως 15.000 κατοίκους, με προϋπολογισμό περί τα 820 εκατ. ευρώ. Τέλος, προβλέπεται η κατασκευή των δικτύων αποχέτευσης του Λιδωρικίου για την προστασία του ταμιευτήρια του Μόρνου με προϋπολογισμό περί τα 30 εκατ. ευρώ.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 21 Οκτωβρίου 2007, σ. 40.